

Hudební nešpory 4. března 2018 17 hodin

Johann Pachelbel: Chorální předehra „Ó, hlavo plná trýzně“

J. S. Bach: Chorál „Ó, hlavo plná trýzně“

Georg Philipp Telemann: Chorální předehra „Christus, der uns
selig macht“

H. Schütz: Moteto „Pomoz, Kriste“

J. Pachelbel: Chorální předehra „Člověče, plač svých hříchů, vin“

Claude Goudimel: Moteto „Člověče, plač svých hříchů, vin“

Zamyšlení nad Biblií

Jan Dismas Zelenka: Moteto „Caligaverunt oculi mei“

Jan Zach: Preludium a fuga c moll

Michael Haydn: „Tenebrae factae sunt“

První část programu je věnována postním chorálům.

Johann Pachelbel (1653 – 1706), působil jako varhaník několik let v Erfurtu, většinu svého života v Norimberku.

Je autorem mnoha chorálních předeher a varhanních skladeb.

Některá jeho díla je možné hrát také na menší nástroje bez pedálu.

Ve svých chorálních předehrách vytvořil formu, v níž se, ještě před nástupem melodie chorálu ozve část tématu v menších notových hodnotách.

J. S. Bach zpracoval chorál „Ó, hlavo plná trýzně“

ve svém díle mnohokrát a různým způsobem.

Dnes zazní jeho verze pro smíšený sbor bez doprovodu.

Francouzský renesanční skladatel **Claude Goudimel**

(1514 – 1572) působil nejprve v Paříži, později v Lyonu

a od roku 1557 v Metách, kde se setkal se stoupenci Kalvína a připojil se k nim.

Z té doby pocházejí jeho zpracování evangelických chorálů,

k nimž se řadí i moteto „Člověče, plač svých hříchů, vin“.

Melodie chorálu zní v sopránu, v ostatních hlasech jsou kontrapunktující motivy.

Jan Dismas Zelenka (1679 – 1745) patří k početné skupině českých skladatelů doby baroka a klasicismu, kteří našli své uplatnění v zahraničí. Byl kontrabasistou dvorní kapely saského kurfiřta v Drážďanech a většina jeho skladeb je zachována právě v Drážďanech. Napsal mnoho děl komorních, orchestrálních i sborových a dnes je hlavně v cizině považován za jednoho z vrcholných umělců baroka. Z jeho sborové tvorby dnes zazní moteto na latinský text **Caligaverunt oculi mei**.

Caligaverunt oculi mei a fletu meo:

Mé oči se zakalily pláčem:

Quia elongatus est a me, qui consolabatur me.

neboť vzdálen je ode mne, který byl mou útěchou.

Videte, omnes populi: si est dolor, sicut dolor meus.

Pohled'te, všichni lidé, je nějaká bolest rovná bolesti mé?

O vos omnes, qui transitis per viam,

Ó vy všichni, kteří kráčíte po cestě,

attendite et videte: si est dolor, sicut dolor meus.

pohled'te a vizte: je nějaká bolest rovná bolesti mé?

Skládá se ze sedmi kratších částí a má meditační charakter.

Georg Philipp Telemann (1681 – 1767) působil v několika německých městech a v různých funkcích – jako ředitel kůru, kapelník i městský hudebník. Od roku 1721 byl jeho působištěm Hamburk, kde nejprve pracoval jako ředitel hamburských kůrů, později založil hudební spolek Collegium musicum a převzal vedení hamburské opery. Z doby jeho působení jako varhaníka a ředitele kůru pochází většina jeho varhanních skladeb.

Chorální předehra „Christus, der uns selig macht“ vyjadřuje hned svou počáteční disonancí pašijový charakter chorálu.

O generaci starší **Heinrich Schütz** (1585 – 1672), kapelník na dvoře saského kurfiřta v Drážďanech, ve svém motetu použil text druhé sloky této písně.

Také **Jan Zach** (1699 – 1773) působil většinu svého života v cizině. Jako mladý varhaník začínal v Praze v kostele sv. Martina ve zdi a pokoušel se získat místo varhaníka v dómu sv. Víta. Místo nezískal, proto odešel do Německa a byl kapelníkem arcibiskupa v Mohuči (Mainz). Jeho **varhanní preludium c moll** pracuje s mnoha chromatickými postupy, které skladbě dávají značně dramatický charakter. Fuga je klidná a zpěvná, ale v závěru také graduje k jisté dramatičnosti.

Michael Haydn (1737 – 1806), bratr slavnějšího Josefa Haydna, byl varhaníkem v dómu sv. Štěpána ve Vídni.

Napsal mnoho mší, sborových motet, ale také skladby komorní a orchestrální. Z jeho sborové tvorby uslyšíme velkopáteční moteto na latinský text „**Tenebrae factae sunt**“.

Tenebrae factae sunt dum crucifixissent Jesum Judei

Temnota nastala, když Židé ukřižovali Ježíše.

et circa horam nonam exclamavit Jesus voce magna:

Kolem deváté hodiny zvolal Ježíš mocným hlasem.

Deus meus, ut quid me dereliquisti?

Bože můj, proč jsi mne opustil?

Et inclinato capite emisit spiritum

A nakloniv hlavu, odevzdal ducha.

Exclamans Jesus voce magna ait:

A zvolav Ježíš hlasem mocným, pravil:

Pater in manus tuas commendo spiritum meum.

Otče do tvých rukou odevzdávám mého ducha.

**Na varhaní pozitiv z 18. století hraje
a pěvecký sbor řídí Jitka Chaloupková**